

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 0:00:00, sp. zn. 11 Tz 29/86 3 Tz 13/86, ECLI:CZ:NS:2022:11.TZ.29.1986.1

Číslo: 38/1987

Právní věta: K hodnocení recidivy pachatele při ukládání trestu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 10.02.2022

Spisová značka: 11 Tz 29/86 3 Tz 13/86

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Ukládání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 23

§ 3 odst. 1 písm. a

§ 31 odst. 1

§ 34 písm. j 141/1961 Sb. § 266 odst. 2 160/1969 Sb. § 1 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 38

K hodnocení recidivy pachatele při ukládání trestu

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 24. 6. 1986 sp. zn. [11 Tz 29/86](#), a z 24. 6. 1986 sp. zn. [3 Tz 13/86](#).)

I.

Nejvyšší soud ČSR zamítl podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR proti pravomocnému rozsudku okresního soudu Plzeň-sever ze dne 18. listopadu 1985 sp. zn. 2 T 122/85.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu Plzeň-sever ze dne 18. listopadu 1985 sp. zn. 2 T 122/85 byl obviněný I. K. uznán vinným trestným činem výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání sedmi měsíců. Podle § 58 odst. 1 písm. a), § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu osmnácti měsíců.

Podle skutkových zjištění rozsudku se obviněný trestné činnosti dopustil tak, že společně se svým bratrem dne 26. května 1985 kolem 00.30 hod. ve stavu opilosti kopali a bušili do dveří bytu manželů H. ve Vysoké Libyni č. 80, okr. Plzeň-sever, vulgárně jim nadávali a vyhrožovali násilím a tak v domě působili hluk, kterým rušili i ostatní obyvatele domu.

Proti rozsudku, který nabyl právní moci 28. prosince 1985, podal dne 27. června 1986 ministr spravedlnosti ČSR stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného I. K.

Shledává správnými skutková zjištění i právní závěry ohledně viny, neboť skutková zjištění byla učiněna na základě správného a úplného řízení. Podmíněným odsouzením u obviněného I. K. byl však porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák.

K objasnění konkrétního stupně nebezpečnosti činu pro společnost, možností nápravy a poměrů pachatele je nutné doplnit dokazování o spisy o předchozích odsouzeních obviněného a podrobně vyhodnotit souvislost mezi jeho dřívější a nyní posuzovanou trestnou činností. Teprve pak bude možné vyslovit správné závěry o tom, zda předchozí odsouzení obviněnému přitěžuje a jaký trest má být obviněnému uložen, resp. zda přichází v úvahu i ochranné opatření vzhledem k tomu, že trestná činnost byla spáchána pod vlivem alkoholu.

Nejvyšší soud ČSR na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen nebyl.

Stížnost pro porušení zákona směřovala pouze do výroku o trestu ohledně jednoho obvinění, a proto se Nejvyšší soud ČSR musel především zabývat ustanovením § 266 odst. 2 tr. ř., neboť proti výroku o trestu lze stížnost pro porušení zákona podat je tehdy, jestliže trest je ve zřejmém nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo jestliže uložený druh trestu je ve zřejmém rozporu s účelem trestu.

Nelze proto, tak jak to navrhuje stížnost pro porušení zákona, odsunout vyřešení této otázky, která měla být řešena již při podání stížnosti pro porušení zákona, až na dobu po zhodnocení předchozích odsouzení obviněného. Proto také při podávání stížnosti pro porušení zákona jen proti výroku o trestu nelze zpravidla užít ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. jen ve vztahu k § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák.

Obviněný I. K. byl po provedeném dokazování uznán vinným trestným činem výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. Soud prvního stupně přiléhavě odůvodnil na základě jakých důkazů dospěl k závěru, že obviněný se dne 26. května 1985 v časných ranních hodinách choval tak, že naplnil svým hlučným a neslušným chováním znaky skutkové podstaty trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák.

V tomto směru shledává Nejvyšší soud ČSR výrok o vině přezkoumávaného rozsudku bez vady.

Okresní soud k výroku o trestu uvedl, že obviněnému přitěžuje sklon k páčání obdobné trestné činnosti a to, že se projednávané trestné činnosti dopustil krátce po uplynutí zkušební doby podmíněného odsouzení. Bral v úvahu, že byl v minulosti soudně trestán od roku 1978 do roku 1979 celkem třikrát pro druhově odlišnou trestnou činnost. Naposledy spáchal trestnou činnost v roce 1982, kdy pro trestný čin ublížení na zdraví mu byl podle § 221 odst. 1 tr. zák. uložen podmíněný trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců a ve zkušební době se osvědčil. V místě bydliště má dobrou pověst, v zaměstnání je hodnocen velmi dobře a je členem BSP. Když okresní soud vzal v úvahu, že motivem trestné činnosti bylo neuvážené a nevhodné řešení sousedských sporů a požitý alkohol, došel k závěru, že u obviněného může být dosaženo účelu trestu i trestem nespojeným s odnětím svobody. Za přiměřený shledal soud odnětí svobody v trvání sedmi měsíců s podmíněným odkladem

na zkušební dobu osmnácti měsíců.

Nejvyšší soud ČSR shledává tento výrok zákonným, neboť uložený trest v tomto rozsahu i v té formě, jakou volil okresní soud v Plzni-sever, zhodnocuje konkrétní stupeň společenské nebezpečnosti činu obviněného a je způsobilý zajistit ochranu společnosti a splnit výchovný účel ve vztahu k osobě obviněného i ve vztahu k ostatním členům společnosti.

Obviněný I. K. je narozen 21. ledna 1960 a vždy pracoval v dělnické profesi. První jeho odsouzení je z roku 1978, kdy se dopustil přečinu proti socialistickému soužití podle § 9 odst. 2 zák. č. 150/1969 Sb. Skutek spočíval v tom, že umožnil nezletilé osobě požit alkoholické nápoje. (Nezletilý se narodil ve stejném roce jako obviněný, a to 1. 10. 1960.) Byl mu uložen trest nápravného opatření v trvání 3 měsíců se srážkou 10 ve prospěch státu. Trest řádně vykonal.

Druhé odsouzení je rovněž z roku 1978, kdy obviněný ještě s dalšími dvěma společníky využil nepřítomnosti číšníka v restauraci a z výčepního pultu odcizil cigarety a lihoviny. Způsobil tak škodu ve výši 938,- Kčs. Obviněný byl uznán vinným přečinem proti majetku v socialistickém vlastnictví podle § 3 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání sedmi měsíců podmíněně na zkušební dobu dvou roků. Rozsudek nabyl právní moci 18. listopadu 1978.

Třetí odsouzení je z roku 1979. Obviněný řídil motocykl Jawa 250 v podnapilém stavu (1,02 promile alkoholu). Podle § 201 tr. zák. mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců a zákaz řízení motorových vozidel na dobu tří roků. Výkon trestu nastoupil 21. ledna 1980 a z výkonu tohoto trestu byl propuštěn 9. prosince 1980. Obviněnému byl usnesením okresního soudu v Chomutově přeměněn podmíněný trest v trvání sedmi měsíců, který mu byl uložen pro přečin proti majetku v socialistickém vlastnictví podle § 3 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. rozsudkem okresního soudu v Chomutově v roce 1978.

Poslední odsouzení obviněného je z roku 1982. Rozsudkem vojenského obvodového soudu v Hradci Králové ze dne 31. března 1982 sp. zn. 2 T 39/82 byl obviněnému uložen pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců. Podle § 58 odst. 1 písm. b), § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu tří roků. Obvodový vojenský soud přijal záruku ZO SSM za nápravu obviněného. Skutek byl spáchán tím, že udeřil vojína do obličeje a způsobil mu zranění s osmidenní hospitalizací na posádkové ošetřovně. Z obsahu tohoto spisu lze zjistit, že obviněný se po dobu výkonu vojenské služby choval řádně, nebyl kázeňsky trestán, zlepšila se jeho morálka i vojenské vystupování a chování k nadřízeným. Usnesením vojenského obvodového soudu v Hradci Králové ze dne 27. května 1985 bylo rozhodnuto, že se obviněný v době podmíněného odsouzení osvědčil a hledí se naň, jako by nebyl odsouzen.

Podrobný rozbor předchozí trestné činnosti obviněného naznačuje, že obviněný, v roce 1978 osmnáctiletý, životně a sociálně nevyzrálý, měl sklony k nekázní a porušování pravidel socialistického soužití. Je však třeba objektivně posuzovat, že předchozí trestná činnost obviněného je do určité míry výslednicí jeho způsobu života a prostředí, ve kterém žil. Zřetelný posun k lepšímu se projevil již ve výkonu základní vojenské služby a lze uzavřít, že obviněný od posledního odsouzení v roce 1982 vedl řádný život pracujícího člověka. Městský národní výbor v Klášterci nad Ohří nesdělil žádné závadné poznatky k osobě obviněného. Zaměstnavatelská organizace hodnotí obviněného kladně. Obviněný pracuje v n. p. Korek jako tiskař na ofsetovém stroji a uložené úkoly se snaží plnit svědomitě. V podniku pracuje od března 1978 bez absencí a v případě potřeby pracuje i v mimořádných směnách. Je členem BSP.

Lze proto uzavřít, že obviněnému přitěžovala odsouzení z roku 1978 a 1979, že však nelze přihlížet k odsouzení obvodového vojenského soudu v Hradci Králové z roku 1982.

Při hodnocení konkrétního stupně společenské nebezpečnosti nyní projednávaného trestného činu nelze nepřihlídnout k tomu, že výtržnické chování obviněného bylo ovlivněno především chováním jeho bratra, u kterého byl na návštěvě, a zejména nelze pominout tu skutečnost, že pohnutkou k incidentu nebylo ignorování základních zásad občanského soužití, ale předchozí hádka manželky A. K. se sousedkou M. H. Z obsahu této hádky lze pak dovodit, že obě ženy nevážily slova a vyměňovaly si ostře své názory. Manželka A. K. oznámila pak svému manželovi, co se událo mezi ní a M. H.; potom teprve následovalo jednání obou bratrů K.

Jestliže okresní soud zhodnotil celý incident jako nevhodné řešení sousedských sporů, je to hodnocení výstižné a objektivní.

Nejvyšší soud ČSR shledává, že vzhledem k minulosti obviněného trest odnětí svobody měl být podmíněně odložen na delší zkušební dobu. Jen z toho nelze dovozovat, že uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo poměrům pachatele (§ 266 odst. 2 tr. ř.).

II.

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil pravomocný rozsudek obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 3. ledna 1986 sp. zn. 3 T 124/85 ve výroku o trestu a obvodnímu soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 3. ledna 1986 byl obviněný J. Ch. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. Podle § 247 odst. 1 tr. zák. se zřetelem k § 43 odst. 1 a § 44 odst. 3 tr. zák. mu byl uložen trest nápravného opatření v trvání 12 měsíců se srážkou 15 z odměny za práci ve prospěch státu.

Podle skutkových zjištění rozsudku se trestného činu dopustil tím, že dne 3. 9. 1985 v době od 9.00 hod. do 10.00 hod. odcizil z místnosti patřící k bytu poškozené J. P. v průjezdu MěNV v Terezíně, okr. Litoměřice, rybářské náčiní v hodnotě 820,- Kčs ke škodě poškozené J. P., a toto jednání spáchal, přestože byl pro majetkovou trestnou činnost v minulosti několikrát odsouzen.

Rozsudek se stal pravomocným 3. ledna 1986 a dne 2. července 1986 podal proti tomuto rozsudku stížnost pro porušení zákona ministr spravedlnosti České socialistické republiky.

Stížnost pro porušení zákona se domáhá nápravy nezákonného rozhodnutí, neboť napadeným rozsudkem byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 23 odst. 1, § 31 odst. 1 a § 43 odst. 1 tr. zák. ve prospěch obviněného.

Obviněný je osobou, která byla v minulosti již vícekrát odsouzena. V letech 1963 až 1978 obviněný vykonal 8 nepodmíněných trestů odnětí svobody, převážně pro majetkovou trestnou činnost. Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 10. srpna 1976 sp. zn. 1 T 24/76 byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dva a půl roku, který vykonal 30. listopadu 1978. Obviněnému byl stejným rozsudkem uložen i ochranný dohled v trvání tří let. Během výkonu ochranného dohledu se obviněný dopustil trestné činnosti, pro kterou mu byl rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 21. května 1981 sp. zn. 1 T 113/81 uložen trest nápravného opatření v trvání jednoho roku se srážkami ze mzdy ve výši 20. Během výkonu tohoto trestu se obviněný dopustil další trestné činnosti, pro kterou mu byl rozsudkem okresního soudu v Nymburku ze dne 19. února 1982 sp. zn. 2 T 54/82 uložen trest odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu tří roků. Krátce po uplynutí zkušební doby se obviněný dopustil trestné činnosti, pro

který byl odsouzen napadeným rozsudkem.

Uložený trest nápravného opatření je proto trestem, který je ve zřejmém nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost.

Nejvyšší soud České socialistické republiky podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen byl.

Skutková zjištění, že obviněný J. Ch. dne 3. září 1985 odcizil ke škodě J. P. rybářské náčiní v hodnotě 820,- Kčs, jsou správná a odpovídají skutečnému stavu věci. Též právní závěry, které učinil obvodní soud pro Prahu 9, pokud spatřoval v jednání obviněného naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. i při škodě 820,- Kčs, shledal Nejvyšší soud bez vady. Obvodní soud správně uzavřel, že zejména způsob provedení činu a osoba obviněného, jeho sklony k nepoctivosti a předchozí odsouzení i pro majetkovou trestnou činnost, brání závěru, že by mohlo jít pouze o přečin podle § 3 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb.

Závěry, které učinil obvodní soud v souvislosti s ukládáním trestu, neodpovídají skutečnému stavu věci a zákonu. Obvodní soud uvedl, že zhodnotil celkový stupeň společenské nebezpečnosti trestného činu pro společnost, osobní poměry obžalovaného a možnosti jeho nápravy. Hodnotil i tu skutečnost, že obviněný byl třináctkrát trestán, několikrát pro majetkovou trestnou činnost, a že svou nynější trestnou činnost spáchal krátce po uplynutí předchozího trestu. Další přitěžující okolnosti spatřoval k ziskuchtivosti obviněného. Ve prospěch obviněného hodnotil, že se ke své trestné činnosti doznal a svého činu litoval. Uzavřel pak, že vzhledem k výši způsobené škody i k motivu trestné činnosti je na místě uložení trestu nespojeného s odnětím svobody, ale který obviněného finančně postihne. Proto mu uložil trest nápravného opatření.

Nejvyšší soud ČSR došel k závěru, že uložení trest nápravného opatření nemůže splnit účel trestu a je ve zřejmém nepoměru s hledisky, která jsou uvedena v ustanovení § 23 odst. 1 tr. zák.

Jedním z určujících hledisek konkrétního stupně společenské nebezpečnosti činu pro společnost je osoba pachatele. Třebaže recidiva pachatele nemůže být jediným kritériem pro to, jaký trest má být uložen, je potřebné z hlediska možnosti jeho nápravy přihlížet k povaze předchozí trestné činnosti, k odstupu doby od posledního odsouzení, k celkovému způsobu života a k pohnutce jeho dalšího činu, aby mohl být učiněn správný závěr o trestu ve smyslu ustanovení § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák.

K osobě obviněného bylo zjištěno, že byl poprvé odsouzen v roce 1963 pro trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců, který vykonal. Ve stejném roce byl odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. opět k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců. V roce 1966 až 1969 byl třikrát odsouzen pro nemajetkovou trestnou činnost k nepodmíněným trestům odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, 67 dnů a 9 měsíců. V roce 1970 byl odsouzen pro trestný čin neoprávněného užívání cizího motorového vozidla a trestný čin opilství k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců. V roce 1971 byl uznán vinným přečinem podle § 3 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. a trest mu nebyl vzhledem k osmnáctiměsíčnímu předchozímu trestu uložen. Stalo se tak rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 10 sp. zn. Ta 21/71. V roce 1972 bylo upuštěno od uložení souhrnného trestu pro pokus neoprávněného užívání cizího motorového vozidla a přečin podle § 3 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. rovněž s ohledem na odsouzení z roku 1970.

V roce 1973 byl obviněný odsouzen rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 7 k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou roků opět pro trestný čin neoprávněného užívání cizího motorového vozidla a trestný čin opilství podle § 201 tr. zák. Z výkonu tohoto trestu byl propuštěn v

roce 1975. V důsledku tohoto odsouzení bylo upuštěno od uložení souhrnného trestu pro trestný čin krádeže podle § 247 tr. zák. Obviněný odcizil z ubytovny ČKD věci v hodnotě 1425,- Kčs.

V roce 1976 byl odsouzen obvodním soudem pro Prahu 7 rozsudkem sp. zn. 1 T 24/74 ve znění rozsudku městského soudu v Praze sp. zn. 6 To 384/76 k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dva a půl roku. Obviněný odcizil sanitní vůz a jezdil opilý a bez řidičského oprávnění sanitním vozidlem. Z výkonu tohoto trestu byl propuštěn 30. listopadu 1978. Týmž rozsudkem mu byl uložen ochranný dohled na tři roky.

Pak následuje odsouzení pro trestný čin výtržnictví podle § 202 tr. zák. v roce 1981, kdy mu byl uložen trest nápravného opatření v trvání jednoho roku (obvodní soud pro Prahu 9 sp. zn. 1 T 113/81) a odsouzení pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. rozsudkem okresního soudu v Nymburku k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců na zkušební dobu tři roků. Obviněný v budově Městského národního výboru v Nymburku odcizil ze sklepa různé nádoby a potraviny ke škodě občana, kterému způsobil škodu ve výši 369,- Kčs.

Poslední je nyní projednáváný případ, kdy obviněný opět z budovy MěNV v Terezíně odcizil ze sklepa rybářské náčiní.

Z toho, co je výše rozvedeno, vyplývá, že u obviněného, který páchá různou trestnou činností, nepřichází v úvahu uložení jiného trestu než nepodmíněného trestu odnětí svobody. Obviněný je mnohonásobný recidivista, který je nebezpečný cizímu majetku a který svým způsobem života neskýtá žádné reálné záruky, že by se napravil bez výkonu trestu odnětí svobody. Obvodní soud neuvážil, že obviněnému stačila celkem krátká doba pobytu v cizím městě, aby něco odcizil. Tak tomu bylo v posledních dvou případech. Nebezpečnost jeho činu není proto snižována ani jeho doznáním ani výší škody.

Nejvyšší soud České socialistické republiky proto vyhověl podané stížnosti pro porušení zákona, neboť uložení trestu nápravného opatření, tedy trestu, který je zpravidla ukládán osobám, které spáchaly trestný čin s nižším stupněm nebezpečnosti pro společnost a zpravidla ještě nebyly trestány, je hrubým podceněním hledisek o účelu trestu. Tím, že byl uložen trest nápravného opatření pachateli, jehož chování a dosavadní způsob života nedávají záruku, že jej lze napravit trestem tohoto druhu, byl uložen trest, který je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 2 tr. ř.).